



СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Аранжування

(фахова профілізація «Народні інструменти»)

Спеціальність		025 Музичне мистецтво
Галузь знань		02 Культура і мистецтво
Ступінь вищої освіти		Бакалавр
Освітньо-професійна програма		Оркестрова майстерність
Курс		4
Семестр		7 – 8
Обсяг дисципліни (години / кредити ЄКТС)		120 годин / 4 кредити ЄКТС
Індивідуальні		32
Практичні / семінарські		32
Самостійна робота		56
Статус дисципліни (обов'язкова / вибіркова)		Вибіркова
Мова викладання		Українська
Інформація про викладача	Прізвище, ім'я, ім'я по батькові	Гайденко Анатолій Павлович
	Науковий ступінь, вчене / почесне звання	Професор, заслужений діяч мистецтв України
	Посада	Професор
	Профіль викладача	https://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/faculties/folk-instruments-of-ukraine/Gajdenko_2022.pdf
	e-mail	anatolii.haidenko@num.kh.ua
Анотація		Навчальна дисципліна «Аранжування» спрямована на опанування здобувачами компетентностей, пов'язаних з інструментуванням, оркеструванням і перекладенням різноманітного нотного тексту, що формує підґрунтя для успішної роботи з оркестрами народних інструментів різного складу і виконавського рівня. Виконання здобувачем освіти широкого комплексу художніх завдань відбувається у процесі поглиблення у специфіку

	оркестрової інтерпретації творів композиторів різних національних традицій і епох із залученням знань широкого кола міждисциплінарних зв'язків
Мета дисципліни	Підготовка висококваліфікованих фахівців, які володіють системними знаннями з оркестрування та інструментування творів з клавірів для оркестрових колективів різних складів, пов'язавши принципи мислення симфонічного оркестру з оркестрами народних інструментів різних типів. Навчання відбувається на ґрунті залучення до світової та вітчизняної скарбниці музичної культури, що сприяє формуванню у здобувачів освіти сталого художньо-естетичного світогляду майбутніх фахівців.
Програмні результати навчання	ПРН4. Аналізувати музичні твори з визначенням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту. ПРН7. Володіти методами опрацювання музикознавчої літератури, узагальнення та аналізу музичного матеріалу, принципами формування наукової теми та розуміння подальших перспектив розвитку даної проблематики в різних дослідницьких жанрах. ПРН9. Демонструвати володіння теоретичними та практичними основами інструментування, аранжування музики та композиції, уміння перекладати музичні твори для різних колективів (оркестру, ансамблю, хору). ПРН12. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом. ПРН15. Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва. ПРН17. Демонструвати аргументовані знання щодо особливостей музичних стилів різних епох.
Загальні компетентності	ЗК6. Навички міжособистісної взаємодії. ЗК7. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. ЗК11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. ЗК12. Здатність працювати автономно.
Фахові (спеціальні) компетентності	СК1. Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності. СК2. Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у виконавській діяльності. СК3. Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва. СК4. Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва. СК6. Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності. СК8. Здатність здійснювати диригентську діяльність.

	СК9. Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу. СК11. Здатність оперувати професійною термінологією. СК13. Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків. СК17. Здатність застосовувати традиційні й альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності. СК18. Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.
Зміст навчальної дисципліни	Тема 1. Історичні етапи розвитку музичних інструментів (від середньовіччя до початку ХХІ ст.). Зміст понять «інструментування», «оркестрування». Тема 2. Поняття про розподіл оркестрової фактури та оркестрові функції. Мелодія як оркестрова функція. Місце в партитурі. Методи виділення. Флейти. Гобої. Історія виникнення. Конструкція. Стрій та діапазон. Прийоми гри. Різновиди. Характер звучання у різних регістрах. Застосування в оркестрі. Триструнні домри. Чотириструнні домри. Зв'язок з українськими кобзами. Мелодія як оркестрова функція. Місце в партитурі. Методи виділення. Тема 3. Варіювання мелодії. Способи подвоєння мелодії. Подвоєння октавою нижче, або вище. Подвоєння інтервалами або акордами. Значення штрихів при подвоєнні мелодії. Кларнети. Група балалайок. Способи побудови акорду балалайками секундами і альтами. Тема 4. Фаготи. Клавішні духові народні інструменти. Група баянів і акордеонів. Принципи використання в оркестрі народних інструментів. Оркестрові баяни. Різновиди. Педаль як оркестрова функція. Мідні інструменти симфонічного оркестру. Тема 5. Валторни. Побудова акорду в групі валторн. Темброві гармоніки. Відомі колективи оркестрів тембрових гармонік. Контрапункт як оркестрова функція. Типи та засоби оркестрового втілення. Мелодія. Розчленування мелодії. «Компліментарне» викладення. Поєднання різних засобів інструментування. Тема 6. Труби. Корнет. Кобзи. Гармонія та гармонічна фігурація. Фон. Тема 7. Тромбони. Туба. Бандури. «Київський» та «Харківський» способи гри. Акорд. Розташування акордів та подвоєння голосів. Тема 8. Саксгорни. Альт. Тенор. Баритон. Бас. Гуслі. <i>Інструментування «крещендо» та «дімінуендо».</i> Тема 9. Ударні з невизначеною висотою звучання. Особливості інструментування з баянного клавіру. Тема 10. Ударні з визначеною висотою звучання. Арфа. Духові інструменти в оркестрі російських та українських народних інструментів. Бас як оркестрова функція.

	Інструментальне втілення та застереження. Тема 11. Роль групи смичкових інструментів в оркестрі українських народних інструментів. Скрипки. Найбільш поширена музична італійська термінологія. Взаємодія оркестрових функцій в оркестрі. Тема 12. Альти. Віолончелі. Сопілка. Свириль (най). Тема 13. Контрабаси. Сурма. Козацька труба. Тема 14. Саксофони. Оркестр українських народних інструментів. Тема 15. Фортепіано як оркестровий інструмент. Особливості перекладення з симфонічної партитури для оркестрів народних інструментів різних складів.
Види занять	Практичні/семінарські, самостійна робота
Методи навчання	Практичний метод (індивідуальні заняття); наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій); самостійна робота (розв'язання завдань, виконання вправ). У процесі вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти відвідують індивідуальні заняття з педагогом. У процесі самостійної роботи здобувачі використовують запропоновані методи роботи.
Форми та методи оцінювання	Оцінювання результатів навчання студентів здійснюється за 100-бальною шкалою та шкалою ЄКТС відповідно до Положення про організацію та проведення поточного та семестрового контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти. Залік 7,8 семестр: (відповіді здобувачів щодо застосування технічних музичних прийомів в партитурах, які вони представляють на екзамен, та теорії інструментування сумарною тривалістю – 15-20 хвилин). Умовою допуску до підсумкового семестрового контролю є виконання програми навчальної дисципліни й отримання оцінки за виконання завдань поточного контролю не менше ніж 20 балів. Мінімальна загальна кількість балів для отримання позитивної оцінки з дисципліни – 60.
Особливості та політики дисципліни	Під час вивчення навчальної дисципліни викладач та здобувачі освіти комунікують завдяки таким засобам, як Moodle, листування через e-mail, посилання на google-диск, Messenger, Google Meet (відеотелефонний зв'язок), документи Google (онлайн-текстовий редактор). Від студентів очікується регулярне відвідування усіх видів занять згідно з розкладом. Порядок повторного проходження контрольних заходів та ліквідації академічної заборгованості визначено Положенням про організацію та проведення поточного та семестрового контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти. Необхідною вимогою під час навчання є дотримання академічної доброчесності (списування під час поточного та підсумкового контролю заборонено (у т. ч. із використанням гаджетів).

	В Університеті панують взаємоповага, шанобливість, чесність.
Рекомендовані джерела інформації	Андрєєва О. <i>Ударні інструменти сучасного симфонічного оркестру. Найпоширеніші ударні інструменти, їх технічні та художні характеристики [Текст]</i> / Андрєєва О. – К. : Музична Україна, 1985.– 70 с. Жолдак Б. (2004). <i>Музичні війни, або талан Віктора Гуцала: Художньо-документальна повість</i> / Вступ. ст. В.Л. Юхимовича. Київ: Криниця Гайденко А. (2010). <i>Інструментознавство та основи теорії інструментування</i> Харків: Майдан. Лошков Ю. (2002). <i>Володимир Андрійович Комаренко</i>. Харків. типографія Харківської академії культури Хоткевич Г. (2002). <i>Музичні інструменти українського народу</i>. Харків. Видавництво Олександра Савчука. Piston W. (2016). <i>Orchestration</i>. Інтернет ресурс. Режим доступу: https://avserzhen.files.wordpress.com/2016/06/piston-walter-orchestration.pdf

Силабус розроблено відповідно до робочої програми навчальної дисципліни «Аранжування», затвердженої науково-методичною радою Харківського національного університету мистецтв імені І.П. Котляревського 26 серпня 2024 року, протокол №1.